

מסורת הש"ס

החולץ ליבמתו

פרק רביעי יבמות

מב.

עין משפט
נר מצוה

פ"ה א מ"י פ"ח מהל'
גירושין הל' טו סמג
עש"נ נט טו"ע אה"ע ס'
י ספיק' א:
פ"ב ב ד מ"י שם וטור
ש"ע שם ספיק' ה:
פ"ה ה מ"י שם הל' ס'
טו"ע שם ספיק' א:
פ"ה ו מ"י שם הל' ס':

תוספות ישינים

אלא שאר כל הנשים
מאי טעמא. מיהא אמאי
לא קאמר משום דלמלא
היא מעוברת ואמר' לא
ישא אדם מעוברת. וי"ל
דהיינו דווקא כשהיא ודאי
מעוברת אבל כשהיא אלא
מספקא אס היא מעוברת
אם לא משום לא ישא
אדם מעוברת כדרי' [לא]
אסרין ליה] אם לא
מספקא כדמיינ' ויפסור
את יבמתו לזקן. אבל
בגר וגוית' ליתנהו לטלוהו
טעמי דהכא אלא משום
דשמה ייבם אשת אחיו
מאלו לפי שזה יחשוב כי
הוא מורע בקדושה וא"כ
ייבם אשת אחיו הנזרע
בדאי בקדושה כי הוא
יחשוב כי הוא אחיו מן
האב ביהדות והוא מורע
בדאי בקדושה וסמא הוא אינו
אלא אחיו מאלו כי שמה
מורע שאל בקדושה וסמא
עובד כוכבים וזהו הוא
ואין לו קרובה דאבות אף
אם הגר נגזיר עט אשתו:
לפיכך גר וגוית' זריכות
להמתין וכו' מכאן קשה
למאי דאיתא בהגדה גר
לא ישא גירות [וגוית']
שמה יחזרו לסורין דהכא
משמע דשרי: א"ל לתמניה
ילדה איבא למימר דבתרא
הוא. ה"ר ה"מ למימר א"ל
לשבעה ילדה איבא למימר
אימור דר תשעה לקמא
הוא דשמה תתעברה חדש
אחד לפני מותו:

לאחר שלשה חדשים אין צריכה להמתין. אמר ר"ת דוקא חלץ
שהחליטה מוכחת שלא בא עליה כדאמר בממאנת דמיאונה
מוכחת עליה שהיא קטנה אבל אם מת היבם לאחר ג' זריכה להמתין
שלשה חדשים דיותר יבמה קרובה לביאה מארסיה דגורין אטו נשואה

אע"ג דלמיר לקמן בפ' ב"ש (דף קיב.)
ובפסחים פרק אלו דברים (דף עב.)
יבמתו בזיו מינה אשתו לא בזיו מינה
אבל לענין גזרה שמה ישא אחותו כו'
איבא למימר יבמתו קרובה לביאה
טפי: **מאי** שמה מוג' דרב אמר
משעת נתינה. אע"ג דודאי לא בא
עליה מקמי כתיבה דאם כן לא היה
פוטרה בגט זה דהוה ליה גט יסן
וטעמא מפרש בפרק שני דגטין (דף
יט.) וס' שלא יאמרו ז' נשים בחצר
אחת זו אסורה וזו מותרת שבעולם
סוגרים שכתובת שניהם היתה סמוך
לנתינה ויצא להסיר תוך שלשה והכא
גבי חליטה נמי יסברו ששתי' סמוך
למיתה חללו ויצא להסיר תוך שלשה
ומשני לאיסור כרת המרת דאם היה
רוצה לייבם אחר שלשה היה מייבם
לאיסור לאו לא כ"ש דהיאך אפשר
לאסרה להנשא לשוק אחר חליטה
שזה דומה לחובא ואיטלולא ולא
ישמענו לנו העולם על כך:

לזרעך אחריו. לקמן בפ' נושאין
(דף ק:) דרש מהאי קרא
דאזהר ליה רחמנא לאברהם לא
תיסבי עובדת כוכבים ושפחה דלא
יתיחס זרעך בתרה: **גר** וגוית'.
מכאן משמע דגר מותר בגירות ולא
כאוסרים כשנשאה מקודם דלא יחזרו
לסור: **בבבולין** אני קורא בו'.
איבמה לחוד קאי ונקט לשון כולן
משום דלא ירי בכל יבמות זין ארוכות
זין נשואות זין להמייבם או להנשא
לשוק אם חלטה תוך ג' כולן זריכות
להמתין שלשה חדשים:

ותמתין משהו ותנשא. לאו דוקא
משהו שזריכה להמתין
שלשה ימים של קליטת הזרע:
סתם מעוברת אמינה קיימא.
רבינו שמשון זקנו של רשב"א
היה אומר דגרשה מיינקת מותרת
לינשא משום דלא משעבדא להניק
כדלמרי' בפ' אל"פ (כתובות נט.) וס'
נתגרשה אינו כופה ואין נראה לר"ת
דהא למאי דהוה בעי למימר דטעמא
משום סנדל או משום דיחסא לא
היה חילוק זין אלמנה לגרשה וה"ה
להאי טעמא דאינו חוזר צו אלא
מהטעם בלבד ועוד אלמנה גופה
אי אמרה איני ניונית ואיני עושה
או תצעה כתובתה לא משעבדא
וכן פוסק בשאלות דרב אחאי
דלא שגא גרשה ולא שגא אלמנה:

במך במוך במוך במוך אי למאן דאמר מן
השמים ירחמו מן השמים ירחמו אי הכי דידיה נמי דידיה
חיים עילויה הכא נמי חיים עילויה אלא סתם מעוברת למניקה קיימא
דלמא

בחדא ואוקי דאכתי איבא ספק סגי ליה דכתי' אפילו למ"ד. במסכת נדה בפרק גזות כותים: ויהי לקפוחים הימים. הרי ששה חדשים וז'
ימים: **ותמתין** משהו. שבע או שבעים: וזי מלו ג' חדשים. ליום מיתת בעלה שדך עובר להיות יוכר ליבדה דדדיה כדך נשים ואי מעוברת
ודאי בר קמא הוא דאי בר בתרא הוא אכתי לא הוה מיינך דלא מלו שלשה חדשים לנישואיה דחסר ליה ההוא משהו שהמתינה ואי לא מיינכר
ולבחר הכי מיינכר (ט) ודאי בר בתרא הוא: **בהולוכה**. מוליכין אותה בעפר תיחוח אי מעוברת היא פסיעותיה ניכרות ומעמיקות יותר משאר
נשים שהולך מכדיה. כך מלאכי בשבועת הגאונים: **מחפה** עלמה. שלא תראה מעוברת כדי שלא יצינו שזן הראשון הוא וירש בנכסי בעלה
שני: **היכל** דקים לו כו'. הואיל וטעם המתינה משום ולד הוא שלא יהא ספק כשאנו יודעים ודאי שהיא מעוברת מראשון תנשא. ומשני
גזרה שמה תעשה כו': דידיה נמי. לא ישמש עט אשתו מעוברת שמה מחזור ותתעבר ויחזק אחיו וימנע נזרת פניו כסנדל הזה שאין לו
נזרה: אי למ"ד במוך במוך. פלוגתא היא בפ"ק (לעיל דף יב:) דחסה. שממעכו בשעת תשמיש. דחסה לשון לחץ שחוצו כדאמר לקמן
(דף קב.) גבי חליטה כריך למידחסיה לזרעיה: ה"ר חיים עילויה. שאין אדם מתכוין להרוג הנפש: **למניקה** קיימא. כשתלד ממניקתו:
ואי

כיו. כלומר הו' לומד מכאן שלשה חדשים שאמרו כו': וז"ש מגט דרב
אמר משעם נתינה. ואף על גב דמשעת כתיבה לא נתייחד עמה
דאם כן הוה ליה גט יסן ואפילו הכי משעת נתינה מניין ה"ג נמני
משעת חליטה: **לאיסור כרת**. ליבם המרת לאחר ג' חדשים מיד:

לאיסור לאו. לשוק לא כ"ש דמותרת
לאחר חליטה מיד הואיל ועברו שלשה
חדשים מיום מיתה: **ולזרעך** אחריו.
שאין השכינה שורה אלא על הוולדאם
שזרעו מיוחס אחריו והכי נמי קיימא
לן בנדרים (דף כ:) וזריות מכם
המורדים והפושעים ז"י אלו בני
ערבובא: גר וגוית'. גר שנתגייר
ואשתו עמו זריכים להמתין ג' חדשים
לפרוש זה מזה והכא מאי להבחין
איבא הרי אין כאן ראשון ושני: **רצא**
אמר שמה ישא אחוסו מאביו. אם
נשאת תוך שלשה ילדה והוא בן ט'
לראשון ונולד בצינו של שני וסבור
שהוא בנו וישא את בת בעלה הראשון
שם לו מאשה אחרת והיא אחותו מן
האב: **ומייבם אדם אחיו מאמו**. שאם
תלד לאחר זין אחר וישא אשה וימות
בלא בנים וייבמנה זה כסבור שהוא
אחיו מאביו ונמלא מייבם אשת אחיו
מאלו שלל מאביו וחייב כרת: ויולא
אם אמו לשוק. אם לא תלד אמו לשני
וימות וכסבורים שזה בנו ותנשא אמו
לשוק בלא חליטה: **ויפטור אם יבמסו**
לשוק. אם יש לו אח מאביו הראשון
ולא היו לו בנים ומת ואין שם אח אלא
הוא והוא סבור שהוא בן האחרון
ונמלאה אשת בנו של ראשון הזקוקה
לו נשאת לשוק בלא חליטה. וגבי גר
וגוית' נחלא מהני הוא דאיבא למיחש
כגון לשמא ייבם אשת אחיו מאלו
שמה מעוברת היתה וכשתלד סבורה
היא שזן' הוא ובקדושה מרע ותחזור
ותלד בן אחריו וישא אשה וימות בלא
בנים וייבם זה את אשתו דסבור שגם
הוא מורע בקדושה וכיון שזה מורע
שאל בקדושה וסמא עובדת כוכבים
וזנה היא איבא למימר שמה אינו בנו
של זה ונמלא נשוא אשת אחיו מאלו:
בכולן אני קורא בן. כל נשים שאסרו
חכמים להנשא או להמייבם קורא אני
בזן תקנת ערוה כדי שלא יבאו לידי
ערוה: **וכאן**. בהמתנה של ג' חדשים
שאסרו חכמים לשאר נשים אין כאן
תקנת ערוה אלא תקנת הולד להבחין
בן מי הוא: **ואם איבא**. דחשו חכמים
לשמא ישא אחותו מן אביו הא נמי
תקנת ערוה היא: **דלא נפגע**. ולד
בערוה. אבל כל שאר הנאסרות
איבא (ט) תקנתא היא ובעל עצמו
דלא לפגעו בערוה: **הא דז' נכסיה**
הוא. דאי מקמא איבערבא כשמת
אישתה דבר תמניה הוא ובר תמניה
לא חיי: **א"ל לסמניה** ילדה כו'. מירוא
הוא: **אישתה**. לאחר שנשאה. וה"ה
נמי דמאי לתרווי' אי נמי לשבעה ילדה
איבא למימר דר תשעה לקמא הוא
מעיקרא חדש אחד איבערבא קודם
מיתתו אלא הואיל ויחזק למיתתיה

משעת נתינה. ג' חדשים
שהאשה זריכה להמתין
(גיטין יח.) אפילו למאן
דאמר. נמסכת נדה (לח):
יולדת לט' אינה יולדת
למקוטעין. אלא לחדשים
שלימים של שלשים יום
(ר"ה יא.) לא ישא אדם
מעוברת חברו ומינקת
חברו. אשה שמת בעלה
והיא מעוברת או מניקה.
אסורה להנשא עד שפרס
וארבעה חדש שכן מניק
יונק (שני דל.) ולא
יחזיר ערומית. קנסא
קנסיהו רבנן (סוטה כד.).

(א) גיטין יח. (ב) נקמן נד.
קח: (ג) בשאלות פ' וירא
סי יב איתא אריי אמר רב,
(ד) נפי' תוספות לעיל לה.
(ה) ד"ה חולץ. (ו) ר"ה יא. נדה
לח: (ז) נדה סח. (ח) נפמ"ש
על גליון נדה לח: (ט)
(י) לעיל לו: (יא) סוטה כו.
(יב) נפי' כ"מ פ' י"א מהל'
גירושין דין כה דהמב"ס
לא גרס אלא. (י) נוחקא
כו. (ט) נכסיה: גיטין.
(ט) נפרשת וירא ריש פ"ח.

תורה אור השלם

1. והקמתי את ברייתי
ביני ובינך וביני ובינך
אחריו לדרגת חברות
עולם להיות לך
לאלהים ולזרעך
אחריו: בראשית יז
2. ויהי לחקפות הימים
ותהר חנה ותלד בן
ותקרא את שמו שמואל
כי מין שאלתי:

שמואל א כ כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דלא לפגע
(ב) איבא תקנת היא:
(ג) ד"ה וזי מלו ג' יום
(ד) וזכר הכי מיינכר. ז"ל וזין
להקשות דלמא לא יהא ניכר
עובר כלל לשלש כדאיתא
לעיל דף י"ז דאין סולס
ניכר רק רובן ובעל זה
נקבה היא דאין ניכר ספק
דשם ספק אם הוליד אחר
רוב היולדות לני והוא אף
הראשון או אולי בתר רוב
להכיב לשלש חו הואיל ולא
ניכר הוא מן שני א"כ ע"כ
לא תנשא עכשיו ויהאשר
חסין:

מוסף רש"י

משעת נתינה. ג' חדשים
שהאשה זריכה להמתין
(גיטין יח.) אפילו למאן
דאמר. נמסכת נדה (לח):
יולדת לט' אינה יולדת
למקוטעין. אלא לחדשים
שלימים של שלשים יום
(ר"ה יא.) לא ישא אדם
מעוברת חברו ומינקת
חברו. אשה שמת בעלה
והיא מעוברת או מניקה.
אסורה להנשא עד שפרס
וארבעה חדש שכן מניק
יונק (שני דל.) ולא
יחזיר ערומית. קנסא
קנסיהו רבנן (סוטה כד.).